

Pericopa Lech Lecha - „Spune te rog că ești sora mea” [anul 5784]



În pericopa Lech Lecha încep poveștile strămoșilor și strămoșelor noastre concentrate mai ales pe continuitatea familiei și pe așezarea în țara făgăduită. Aceste lupte pentru supraviețuire fizică și spirituală erau foarte grele și complicate. O parte din atitudinile luate de ei au fost contestate de marii comentatori.

Deja în pericopa noastră are loc o asemenea problemă gravă de moralitate. Când au coborât în Egipt din cauza foametei, Avraham i-a cerut soției lui, Sara, să spună că ea este sora lui: „Spune te rog, că ești sora mea, ca să îmi fie bine datorită ție și sufletul meu să trăiască mulțumită ție (Geneza 12:13).

Marele comentator Ramban (Nahmanides, Spania sec.13) în comentariul său la Geneza 12:6 în care se referă la 12:13 critică această faptă a lui Avraam, mai ales din punct de vedere al credinței. El spune că Avraham a făcut o mare greșală neintenționată pentru că și-a făcut soția „perfectă” *ṭadeket* תדקת o piedică în fața temerilor sale fără să aibă încredere că Domnul îl va salva pe el, pe soția lui și tot ce le aparținea.

Dar deja Radak (Franța, sec. 12-13) în comentariul său la Geneza 12:12 contestă vehement aceste interpretări și spune că oricare om „perfect”, *ṭadik* תדיק nu are voie să se bazeze pe minuni, ci trebuie să fie extrem de prudent la tot ce face.

Spre deosebire de comentarii evrei, cei neevrei din diferite colțuri ale lumii, mai ales cei antisemiți, transformă problema morală din una care necesită clarificare într-o critică aspră. De exemplu unul din ei, H. Holzinger la comentariul său la cartea Geneza din 1898 scrie că Avraham și-a lăsat soția la viciile unui rege crunt din pricina tendinței sale pentru câștiguri materiale.

Un răspuns parțial la aceste aberații găsim în răspunsul lui Avraham la Avimelech: „Și Avraham a spus: Pentru că mi-am spus, nu-i nicio teamă de Dumnezeu în locul acesta! Și mă vor omorî din pricina soției mele. Și în plus, ea este într-adevăr sora mea, fiica tatălui meu, dar nu fiica mamei mele și mi-a devenit soție” (Geneza 20:11-12).

Avraham explică aici că este o chestiune de viață și moarte, *pikuah nefesh* פיקוח נפש, doar viața lui și onoarea soției lui sunt în primejdie deoarece acolo nu sunt respectate principiile de bază ale unui comportament omenesc moral „nu-i nicio teamă de Dumnezeu în locul acesta”. Avraam mai subliniază că el spune adevărul deoarece rudenia strânsă între ei îi permite să se numească frate și soră, la fel cum Lot, verișorul său, se numește „frate”.

Însă din acest răspuns nu reiese cum se poate explica că pare că Avraam și-a lăsat soția pentru lăcomie de bani. Marele comentator Abravanel (Portugalia sec. 15) ne dă răspunsul la aceeași problemă în Geneza 12:10: „Avraham a spus că ea este sora lui crezând că cel care o va cere de soție, va negocia cu Avraham despre cadourile de nuntă luni întregi până când ei se vor putea întoarce de acolo”.

Avraham știa că egiptenii nu vor ezita să omoare un soț ca să o câștige pe frumoasa lui soție, însă după obiceiurile din acele zile, ei nu vor lua o femeie fără aprobarea tatălui sau fratelui ei (cum s-a petrecut în cazurile lui Rivka și Dina). De aceea Avraham a planificat să amâne pețitoriile egiptenilor după „sora” lui până când ei se vor întoarce în țară. Planul lui nu a reușit deoarece regele însuși, care este „deasupra legii”, a vrut să o ia pe Sara, fiindcă „nu i-a

venit lui Avraham în minte că regele o va lua de soție” (Abravanel).

În acest caz, manevra lui Avraham nu este eficientă și de aceea ca să evite un păcat, Sara îi dezvăluie faraonului că ea este căsătorită și că necazurile au venit peste el din această cauză: „Dar Domnul l-a lovit cu urgii mari pe Faraon și casa lui din pricina lui Sarai, soția lui Avram” (Geneza 12:17). „din pricina”, adică din pricina Sarei au lovit urgiile, iar midrașul (Bereșit Raba 41:2) adaugă: „Din cauza vorbelor Sarei, faraonul a știut cauza urgiilor, când i-a spus, eu sunt femeie măritată”.

La afirmația malefică că Avraham și-a părăsit soția din lăcomia pentru bani, au dat deja răspuns mulți comentatori (Radak, Șadal și alții) că chiar și de la regele Sodomei Avraham nu a acceptat să primească bani și de aici rezultă că el nu are niciun strop de lăcomie în sine.

Din toate acestea rezultă că Avraham și Sara au căutat să se salveze cu ajutorul unui truc simplu, însă când acesta nu a funcționat, ei au dezvăluit adevărul cu speranța de a căpăta un ajutor din ceruri.

Comportamentul lui Avraham este drept în ochii Toraei, deoarece în Tora ni se povestește un episod asemănător de trei ori: Sara cu faraonul (Geneza 12), Sara cu Avimelech (Geneza 20), Rivka cu Avimelech (Geneza 26). În toate cazurile se spune „ea este sora mea”. Iar când demnitarul vrea s-o ia, numai o ocrotire divină o salvează.

Deja Radak ne amintește un alt eveniment asemănător: Samuel a fost rugat de Domnul să meargă să-l ungă pe Ben Ișay David. El se temea: „Cum să mă duc – Șaul va auzi și mă va omorî” (1Samuel 16:2). Dumnezeu nu-l scapă de temeri, ci îi propune o soluție: „Să iei cu tine o juncană din cireadă și să zici: Am venit să-i aduc o jertfă Domnului”. Dumnezeu Însuși i-a propus un șiretlic – într-adevăr nu contăm pe minuni.

[O zicală notorie născută din cinism devine o regulă de credință în poveștile din Geneza: „Dumnezeu ajută pe cine se ajută pe el însuși”. Toți în aceste povești acționează după această regulă.](#)